

Psykiske lidelser og ligeværd

LEDER

Torsten Bjørn Jacobsen

Ugeskr Læger
2015;177:V67272

Danish Medical Journal bringer en artikel af *Søndergaard et al* [1] (dette nummer af Ugeskrift for Læger, side 1246). De har påvist, at voksne med ADHD oplever alvorlig funktionsnedsættelse på en række områder. Voksne med ADHD har stærkt nedsat uddannelseslængde, de er i høj grad ude af stand til at erhverve en indtægt, de forøver kriminalitet i højere grad end andre, og deres adfærd fører til trafikulykker samt uønskede graviditeter. Det lyder alvorligt, og det er alvorligt. Endnu værre er det, at forfatterne skriver, at det ikke er noget nyt. Det er påvist af andre. At vise det i en dansk sammenhæng fandt forfatterne værdifuldt.

Forfatterne anerkender undersøgelsens begrænsninger. Der er tale om en tværnsnitsundersøgelse af henviste patienter. Dette giver et vist selektionsbias, men resultatet er vigtigt.

Rockwoolfonden [2] har regnet på, hvad de 19.000 voksne personer, der i 2010 var i behandling for ADHD, kostede pr. år, før de kom i behandling. Det er et registerstudie, hvor raske søskende er brugt som kontrolgruppe. En voksen med ubehandlet ADHD koster samfundet 100.000 kr. om året. Dertil skal lægges den enkeltes egne udgifter. Dermed bliver udgifterne til godt 150.000 kr. årligt pr. voksen med ADHD. Samfundsudgifterne beregnes til 2,8 mia. kr. for 19.000 personer.

I februar i år publicerede *Dalsgaard et al* [3] et registerbaseret studie af mortalitetsrater hos børn med ADHD. Undersøgelsen omfattede en fødselskohorte fra perioden 1981-2011, således 1,9 mio. børn, hvoraf 32.000 havde ADHD. De fandt, at børn med ADHD havde en dobbelt så høj dødelighed som baggrundspopulationen. Hovedårsagen var unaturlig død, helt overvejende ulykker. Undersøgelsen kan ikke fortælle, i hvilken grad behandling kan influere på denne forskel.

Undersøgelserne peger på, at ADHD er en alvorlig sygdom. Den forringer det levede liv og afkorter det tilmed. Det er ikke den eneste psykiske lidelse med de omkostninger. Rockwoolfonden [4] har set på omkostningerne for den enkelte og samfundet ved de sværeste sindslidelser. Det er ikke opløftende læsning. Har man været indlagt for en alvorlig sindslidelse, er man uden arbejde, fattig, alene og med udsigt til ikke at blive særlig gammel. De 25-34-årige har samme dødelighed som 60-årige i baggrundsbefolkningen. Dette omhandler de sværeste psykiske lidelser som skizofreni og bipolar sindslidelse.

Regeringen har i sin psykiatrihandleplan fra

2014 fokus på øget ligeværd for sindslidende og fastsætter dette som en vision for fremtiden. Over de næste fire år skal der gives samlet 2,2 mia. kr. ekstra til psykiatrien. Hovedparten er til øget behandlingskapacitet, mens de 700 mio. kr. er til anlægsudgifter. Sundhedsminister *Nick Hækkerup* fastslår, at psykisk lidelse kan behandles, og betoner det ligeværdige mellem fysiske sygdomme og psykiske lidelser. 300 mio. kr. skal ydes det første år og 400 mio. kr. i de følgende tre år. Midlerne bliver permanente, og det er ingen selvfølge i psykiatrien. Dette løft skal ske efter en dekade med økonomisk nulvækst [5]. De 300-400 mio. kr. skal også sættes i relation til de samlede udgifter på 6,2 mia. kr., der årligt bruges på psykiatrien. I lyset af de her nævnte arbejder og Rockwoolfondens tal kan de 2,2 mia. kr. komme til at virke som en påkrævet justering frem for et stort tal. De afledte omkostninger, den forringede livskvalitet og øgede dødelighed blandt psykiatriske patienter vil kræve en større og stærkere indsats inden for forskning, uddannelse, behandling og forebyggelse. Psykiske lidelser er alvorlige, specielt når de er ubehandlede. Nu er ADHD fremhævet i denne leder, men det kunne have været næsten enhver psykisk lidelse.

Vi har fået pakkeforløb, og produktiviteten er øget markant i psykiatrien [5], men der skal mere til. Vi skulle gerne have så mange midler, at vi kan gøre mere for dem, der lider af ADHD, uden at det sker på bekostning af indsatsen for de sværeste psykiske lidelser.

LITTERATUR

1. Søndergaard HM, Thomsen PH, Pedersen P et al. Education, occupation and risk-taking behaviour among adults with ADHD. *Dan Med J* 2015;62(3):A5032.
2. Daley D, Jacobsen RH, Lange A et al. Private and social costs of ADHD: cost analysis. Odense: Syddansk Universitetsforlag, 2014.
3. Dalsgaard S, Østergaard SD, Leckman JF et al. Mortality in children, adolescents, and adults with attention deficit hyperactivity disorder: a nationwide cohort study. *www.thelancet.com* Published online 26. feb 2015. [http://dx.doi.org/10.1016/S0140-6736\(14\)61684-6](http://dx.doi.org/10.1016/S0140-6736(14)61684-6)
4. Greve J, Clausen J, Ebsen F et al. Et liv i periferien. Odense: Rockwool Fondens Forskningsenhed og Syddansk Universitetsforlag, 2012.
5. Analyse af kapaciteten i psykiatrien. København: Deloitte, 2012.

KORRESPONDANCE:

Torsten Bjørn Jacobsen,
Psykiatrisk Center København,
Afdeling O, Rigshospitalet,
Blegdamsvej 9,
2100 København Ø.
E-mail: torsten.bjoern.
jacobsen@regionh.dk

INTERESSEKONFLIKTER:

Forfatterens ICMJE-formular er tilgængelig sammen med lederen på Ugeskriftet.dk